

10 Αυγούστου 2015

Γέρ. Σωφρόνιος του Έσσεξ: Τα δύο είδη ταπεινώσεως

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες

ταπεινώσεως: Η άκτιστη-Θεία και η κτιστή-ασκητική

Ο Κύριος μας έδωσε την εντολή να ταπεινωθούμε, για να ομοιάσουμε προς Αυτόν. Η ταπείνωση, σε αντίθεση με την υπερηφάνεια, ανοίγει την καρδιά με κίνηση αγάπης προς όλη την κτίση· κάνει τον άνθρωπο να αισθάνεται ευτυχής βλέποντας τους άλλους σε δόξα. Καθιστά τον άνθρωπο αληθινά θεοειδή. Ελκύει σε αυτόν το Άκτιστο Φως του Θεού. Εμπνέει τη δίψα να ομοιωθεί με Αυτόν σε όλα τα επίπεδα. Κάποια χροιά της ταπεινώσεως της Θείας αγάπης έχει η αγάπη της μητέρας προς το παιδί της. Αυτή υπηρετεί το βρέφος, υποδουλώνει τον εαυτό της, χωρίς να αισθάνεται καμία εξουδένωση. Έτσι και στην αγάπη του Χριστού δεν υπήρξε εξουδένωση, όταν Αυτός, δίνοντάς μας υπόδειγμα, ένιψε τα πόδια των Αποστόλων κατά τον Μυστικό Δείπνο. Η αγάπη του Χριστού θέλει να υπηρετήσει τους «μικρούς» και αδυνάτους του αιώνας αυτού.

Δεν θα μας έδινε ο Κύριος την εντολή, «μη καταφρονήσητε ενός των μικρών τούτων» (Ματθ. 18,10), αν ο ίδιος δεν ενεργούσε με αυτό τον τρόπο. Η γνήσια πνευματική αγάπη ασπάζεται τον τόπο όπου στάθηκαν τα πόδια του Χριστού, που μας χάρισε την ουράνια αυτή κατάσταση. Η αγάπη του Χριστού, ως φορέας της αιωνιότητας που δεν γνωρίζει θάνατο, παραδίδεται στην υπηρεσία ή ακόμη και στην καταδράνησή της για τους άλλους.

Αυτό το Φως της αιωνιότητας είναι βεβαίως καθαρή δωρεά. Εμείς τίποτε δεν έχουμε «ως μη λαβόντες» (βλ. Α' Κορ. 4,7). Ωστόσο το καθαρό αυτό δώρο αφομοιώνεται από μας με δύσκολο αγώνα, με τη σταύρωση μας. Και αυτό, για να μπορέσει ο Κύριος κατά την έσχατη κρίση να μας αποδώσει εκείνο που ο ίδιος πραγματοποίησε μέσα μας με τον ερχομό Του.

Από την άλλη πλευρά δεν μπορώ να συναισθανθώ τον εαυτό μου ελεύθερο στην πράξη της αγάπης, αν η αγάπη ήταν μόνο ευχαρίστηση. Όταν είμαι «σταυρωμένος», τότε έχω την τόλμη να πω στον Πατέρα: «Σε αγαπώ», και η καρδιά γνωρίζει ότι η αγάπη αυτή είναι αληθινή και αγία. Έτσι ο Θεός ζητά αφορμή να καταγράψει σε μας κάθε καλή μας ενέργεια· εμείς όμως όλα τα αποδίδουμε σε Εκείνον. Επειδή δεν βρίσκουμε μέσα μας τίποτε άξιο της αιώνιας Βασιλείας, γινόμαστε κληρονόμοι και κάτοχοι της στην πληρότητα.

Ο Γέροντας Σιλουανός πριν από τη μακαρία λήξη του είπε: «Δεν ταπεινώθηκα ακόμη». Στις γραφές του Γέροντα χωρίς κόπο βρίσκουμε δύο είδη ταπεινώσεως: την ασκητική και τη θεία. Από ασκητική άποψη η ταπείνωση εκδηλώνεται με τη συναίσθηση του εαυτού μας ως «χειρίστου πάντων». Η Θεία όμως ταπείνωση δεν επιδέχεται σύγκριση. Είναι οντολογικό κατηγορημα της Θείας Αγάπης. Η Αγάπη

αυτή είναι απλή, χωρίς ίχνος υπερηφάνειας ή έπαρσης. Ο Θεός είναι ταπεινός· αντίθετος στην υπερηφάνεια. «Ο Θεός αγάπη εστίν» (Α' Ιωάν. 4,8), ενώ η υπερηφάνεια αντιτάσσεται στην αληθινή αγάπη. Η ταπείνωση του Θεού έγκειται στο ότι Αυτός παραδίδει τον Εαυτό Του χωρίς όρια, σε όλη την πληρότητά Του. Αναφέρεται στη Γραφή: «Ο Θεός υπερηφάνοις αντιτάσσεται, ταπεινοίς δε δίδωσι χάριν» (Ιωάν. 4,6· Α' Πέτρ. 5,5). «Αντιτάσσεται» σημαίνει δεν δέχεται αιώνια ένωση με τους υπερηφάνους· τους αφήνει να βασανίζονται στην υπερήφανη απομόνωσή τους, στην χωρίς αγάπη αποκοπή τους από τον Θεό και τα άλλα λογικά κτίσματα.

Λέγοντας ότι «ακόμη δεν ταπεινώθηκα» ο Γέροντας είχε υπ' όψιν του τη Θεία «απερίγραπτη ταπείνωση», που γνώρισε κατά την εμφάνιση του Χριστού σε αυτόν. «Ακόμη δεν ταπεινώθηκα» σημαίνει, γνώρισα την ταπείνωση «Πνεύματι Αγίω», αλλά δεν μπόρεσα να την αποκτήσω στην πληρότητα.

Η αυτοεξουδένωση του Γέροντα δεν πρέπει να μας αποκρύπτει εκείνο που ο ίδιος έλεγε: «Αν κρατούσε ακόμη μία στιγμή η όραση (του Ζώντος Χριστού), θα πέθαινα». Συνεπώς, δεν μπορεί ο άνθρωπος «να αποκτήσει την ταπείνωση αυτή» και να παραμείνει ζωντανός. Θυμάμαι ότι κάποτε ο Γέροντας μου είπε: «Η γήινη φύση μας δεν αντέχει την τέλεια χάρη ... Είναι ευκολότερο να κρατήσει κάποιος με γυμνά χέρια αναμμένα κάρβουνα, παρά να βαστάξει το ουράνιο αυτό πυρ». Το πυρ αυτό καταβροχθίζει όλα εκείνα, που ούτως ή άλλως υπόκεινται στη φθορά: «Σαρξ και αίμα Βασιλείαν Θεού κληρονομήσαι ου δύνανται, ουδέ η φθορά την αφθαρσίαν κληρονομεί» (Α' Κορ. 15,50). Είναι απαραίτητη η μεταποίησή της σε άλλο, σε πνευματικό σώμα, όμοιο με το Σώμα του αναστάντος Χριστού, όπου «θάνατος ουκέτι κυριεύει» (Ρωμ. 6,9).

Η χριστιανική ασκητική πράξη έχει κενωτικό χαρακτήρα. Η δική μας «κένωση» (αυτοελάττωση) στη δεδομένη κατάσταση είναι απαραίτητη εξαιτίας της πτώσεως μας στην υπερηφάνεια. Για τη δική μας όμως σωτηρία ο Θεός προχωρεί ασυγκρίτως μακρύτερα· εμείς ποτέ δεν Τον φτάνουμε στην αυτοσμίκρυνσή Του. Σε Αυτόν ως Απόλυτο είναι χαρακτηριστικό σε όλα να προχωρεί στο άπειρο, όπου εμείς δεν τολμάμε να πάμε. Η Λειτουργία μας συνδέεται με τις κοσμοσωτήριες πράξεις του Χριστού. Με το αγιότατο αυτό μυστήριο μαθαίνουμε να ζούμε τον αιώνιο χαρακτήρα της «κενώσεως» του Λόγου του Πατρός. Την κένωση του Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού είναι δυνατόν να συλλογιστούμε θεολογικά, παραμένοντας στα όρια της Προς Φιλιππησίους Επιστολής (2,4-11)· επιτρέπεται όμως επίσης να προχωρήσουμε πέρα από τα όρια αυτά στη θεωρία μας για τον ίδιο τον Θεό, δηλαδή στο άναρχο Είναι Του.

Κένωση επίσης διαπιστώνουμε στο ότι ο Δημιουργός όλης της κτίσεως προσέλαβε το «ομοίωμα» του κτιστού και τη «μορφήν δούλου»: σάρκωση-Θεανθρώπινη. Τον γνωρίζουμε ως πραγματικό άνθρωπο, αν και δεν έπαυσε να είναι Θεός. Απορρίπτουμε την επικίνδυνη ιδέα του «δοκητισμού». Είναι αληθινά Θεάνθρωπος. Κατά την Ανάληψή Του δεν παρατηρήθηκε φαινόμενο «αποσαρκώσεως».

Συνεπώς, η κένωση δεν τελείωσε στον Σταυρό, ούτε στον Τάφο και την Κάθοδο στον άδη, ούτε στην Ανάσταση και την Ανάληψή Του. Δεν πρέπει να Τον εννοήσουμε μόνο στα όρια αυτά, αλλά να δούμε την «κένωση» και στο ότι Αυτός, ως Φορέας του ιδίου Είναι με το Είναι που έχει ο Πατέρας, δηλαδή ίσος προς τον Πατέρα, Αυτός παραδίδει τα πάντα στον Πατέρα Του. Από αυτό παρατηρούμε ότι και ο Πατέρας στην προαιώνια Γέννηση του Υιού εξέχεε όλο το πλήρωμά Του, εναποθέτοντάς το στον Γεννώμενο: Πατρική Κένωση. Στον Θεό λοιπόν της Αγάπης είναι χαρακτηριστική η απολυτότητά της. Με ακατάληπτο για μας τρόπο συνδυάζονται στον Θεό δύο ακρότητες: από τη μία η πληρότητα του Είναι και από την άλλη η πληρότητα της αυτοσμικρύνσεως-ταπεινώσεως. Ο Θεός μας είναι απόλυτος σε όλες τις κινήσεις Του: απόλυτος στο «μεγάλο», αλλά και άπειρος στο «μικρό».

Μας αποκαλύφθηκε η άπειρη Αγάπη στην ενότητά της με την εξίσου άπειρη Ταπείνωση. Στην ταπείνωση υπάρχει το μεγαλείο. Επειδή ο Χριστός ταπείνωσε τον Εαυτό Του, Του δόθηκε όνομα, επάνω από κάθε άλλο όνομα: «Πας ο υψών εαυτόν ταπεινωθήσεται και ο ταπεινών εαυτόν υψωθήσεται» (Λουκ. 14,11). Και οι πατέρες μας πίστευαν ότι, αν μόνη η υπερηφάνεια αρκούσε για την πτώση, τότε δεν αρκεί άραγε για τη σωτηρία και μόνη η ταπείνωση;

(Αρχιμ. Σωφρονίου (Σαχάρωφ), Το μυστήριο της Χριστιανικής ζωής, Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας, 2010 σ. 399- 403).

Πηγή: oodegr.co